

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 29349-09-17 ה' נ' ל'

בפני כב' השופטת סגלית אופק

תובע

ר.ה, ת.ז. ...
ע"י ב"כ עו"ד ישראל מרק

נגד

נתבעת

ד.ל, ת.ז.
ע"י ב"כ עו"ד דניאל ויגלר

פסק דין

1. לפני תביעה של אב המבקש לבטל את דמי המזונות של בתו, קטינה בת 13 שנים לערך, שנקבעו בהסכמה (להלן - "התביעה").

עיקר העובדות הצריכות לעניין

עיון בחומר הראיות ובתיקי המשפחה מלמד כי:

2. הצדדים (להלן גם - "האב" ו"האם", בהתאמה) הם בני זוג לשעבר גרושים זמ"ז משנת 2013, ונולדו להם שני ילדים: ב' יליד 18.7.03 (להלן גם - "הקטין" או "הבן"), ו- ק' ילידת 28.5.05 (להלן גם - "הקטינה" או "הבת").
3. התובע איש עסקים "קונה סחורה ומוכר סחורה ובאמצע יש עמלה" (עמ' 13, ש' 21) עוסק בסחר מותגים ועיקר פרנסתו בחו"ל (עמ' 13, ש' 23; עמ' 14, ש' 9, 13) והנתבעת שכירה עובדת בבי"ס לאיפור (עמ' 34, ש' 19).
4. בשתי הזדמנויות שונות קבעו הצדדים את משמורת הקטינים אצל אמם, וכן קבעו את דמי המזונות (כולל מדור והחזקתו) הדרושים לקטינים עד הגיעם לגיל 18, מלבד הוצאות רפואה חריגות וחינוך (שיעורי עזר). דמי המזונות נקבעו, תחילה, בהסכם גירושין ויחסי ממון מיום 24.4.2013 שאושר וקיבל תוקף של פסק דין ביום 6.5.2013 ולפיו חויב הנתבע בדמי מזונות בסך של 15,000 ₪ לחודש (7,500 ₪ לכל קטין) (תמ"ש 31755-10-12) (להלן - "הסכם הגירושין") (שם, סעיפים 9-10, 16-17; עמ' 35, ש' 7-21); ובהמשך, בהסכם פשרה שאושר ביום 3.9.14 וקיבל תוקף של פסק דין לפיו חויב התובע בדמי מזונות בסך של 10,000 ₪

לחודש (5,000 ₪ לכל קטין) (תמ"ש 30426-02-14) (להלן - "הסכם הפשרה") (שם, סעיפים 7, 10).

5. לאורך השנים לא תמיד עמד התובע בהתחייבותו, ולא שילם את סכום המזונות שנקבע במועדו וכסדרו, מה שהביא את הנתבעת לפעול בהליכי גבייה בהוצאה לפועל (ר' סעיף 12 להסכם פשרה מיום 3.9.2014 תמ"ש 30426-02-14; עמ' 37, ש' 24; עמ' 38, ש' 6, 12-13; עמ' 40, ש' 19).

6. מאז חודש אוגוסט 2016 הקטין נמצא בפועל בהחזקתו של האב, והוא הגיש תובענה להעברת המשמורת של הקטין ביום 9.6.2016 (תמ"ש 23059-06-16). מאז ועד היום לא מתקיימים זמני שהות אצל האם, ולמרבה הצער ועדת תסקירים של שירותי הרווחה הגיעה למסקנה המצערת לפיה "כל עוד ההורים ממשיכים לנהל מאבק והוקעה בעוצמות כה גבוהות, אין אפשרות לטפל בסימפטום הנתק" (ר' תסקיר מיום 7.2.2019). יצוין, למען שלמות התמונה, כי חוב התובע במזונות הקטין בוטל רטרואקטיבית ליום 4.8.2016 (ר' פסק דין מיום 1.11.2018 תלה"מ 44055-12-16).

7. מאז חודש יולי או אוגוסט 2017 לא נפגש התובע עם הקטינה (עמ' 9, ש' 7; עמ' 28, ש' 7-8; נספח 3 לתצהיר התובע).

8. בכתב תביעה מיום 12.9.2017 עתר הנתבע לביטול החיוב במזונות הקטינה החל מיום 4.8.2016. לטענתו, חל שינוי מהותי בנסיבות המתבטא בכך שהקטינה מסרבת לכל קשר עמו, והיא מורדת באביה בהנחייתה ובעידודה של הנתבעת; הקטין עבר לחזקתו הבלעדית והנתבעת לא משתתפת במזונותיו; חל שיפור במצבה הכלכלי של הנתבעת שיש לה הכנסות מעבודה, משכ"ד ממזונות הקטינה ואף מהכנסה נוספת של בן זוג חדש שמתגורר עמה ומשלם את כל הוצאותיה; הלכת בע"מ 919/15.

9. בכתב הגנה מיום 23.10.2017 הכחישה הנתבעת את טענות התובע וטענה כי אין כל עילה לביטול התחייבותו של התובע לשלם לבת מזונות בהתאם להסכמים הואיל ולא חל שום שינוי מהותי בעניין צרכיה של הקטינה כמו גם בעניין יכולתו של התובע לשאת במזונותיו; התובע הוא זה שהתנכר לקטינה ונהג עמה באופן מחפיר תוך פגיעה קשה ברגשותיה אשר הובילה לכך שהקטינה תאלץ לקבל טיפול פסיכולוגי, והטענה למרידה הינו המצאה לצורך ההליך; בהסכם הגירושין התחייב התובע לשלם לנתבעת סכום איזון כולל המהווה תשלום מראש של דמי מדור, ועל כן גם אם הנתבעת מתגוררת עם מאן דהוא, אין בכך להוות עילה לשינוי דמי המזונות שכן התובע לא משלם מדור לקטינה אלא רק מזונות; אין רלוונטיות להלכת בע"מ 919/15.

10. הצדדים הודיעו כי הם מוותרים על קיומו של דיון קדם משפט (ר' סעיף 1 להחלטה מיום 4.2.2018). בנסיבות אלה הגישו הצדדים תצהירים במקום עדות ראשית: התובע ביום 10.4.2018 (יוער, לתצהיר צורפו מאות עמודי נספח, רובם הגדול נסרקו בכפילות) והנתבעת ביום 8.6.2008.

11. ישיבת הוכחות התקיימה ביום 16.5.2019 במהלכה נשמעו חקירות נגדיות של הצדדים בלבד.

12. הצדדים הגישו סיכומים בכתב וניתן כעת פסק הדין.

טענות הצדדים (בתמצית)

13. התובע טוען, בין היתר, כי יש לבטל את החיוב במזונות הקטינה החל מיום 4.8.2016 ואף להורות על השבת כל סכום ששולם על ידו מאז לנתבעת, וזאת מחמת שינוי נסיבות מהותיים כדלקמן:

א. הקטינה מוסתת ע"י הנתבעת באופן קשה והיא מסרבת לכל קשר ו/או מגע עם אביה, כך שהיא בבחינת בת מורדת ויש לשלול את מזונותיה.

ב. הנתבעת מתגוררת עם בן זוג חדש בדירת המגורים ויש לה הכנסות בלתי מבוטלות מעבודה, משכ"ד, ממזונות הקטינה, כך שכל הכנסתה פנויה עבורה. מנגד, ירדה קרנו של התובע בשל מעלליה של הנתבעת ורדיפתה אותו בארץ, זאת לצד אילוצו בדבר עבודה בחו"ל כבעבר שכן מגדל את הקטין, כשאינו לו רכוש, והוא נושא בכל צרכיו של הקטין, לרבות הוצאותיו שלו, נתמך על ידי בני משפחתו, ואין לו הכנסה, וודאי כזו המאפשרת לשאת במזונות הקטינה.

ג. הקטין עבר לחזקתו הבלעדית של התובע, והוא נושא, בלעדית, במזונותיו של הקטין, מבלי שהנתבעת משתתפת כלל בהוצאותיו, ואילו הנתבעת מחזיקה בבת והוא מחויב לשאת במזונותיה והוצאותיה. בפועל, מדובר במשמורת חלוקתית שהינה כגזרה שווה ו/או דומה של משמורת משותפת, ובנסיבות אלה יש להחיל אלה את הלכת בע"מ 919/15, לרבות עיקרון השוויון, וטובתם של הקטינים שיזכו לתנאים כלכליים משפחתיים טובים בכל אחד מהבתים.

14. הנתבעת טוענת, בין היתר, כדלקמן:

א. הטענה למרידה של הקטינה חסרת יסוד; האב חסר תום לב, והוא יצר במו ידיו את הניתוק מהבת, ואף ההודעות הבודדות שהגיש סתרו את טענתו, והוכיחו כי הקטינה רוצה להיות עמו בקשר, אך הוא זה שמתעלם ממנה, מתנכר ופוגע בה.

ב. הטענה לשינוי במצב הכלכלי של התובע נזרקה לחלל האוויר, ולא הוכחה ולו בראשית ראיה, והתובע אף שיקר והתחמק מממן תשובות החושפות את המצב העובדתי האמיתי בכל הקשור להונו הרב, ויש ליתן לעדותו משקל אפסי.

ג. אין קשר בין העובדה שהקטין מוחזק בידי התובע לבין גובה תשלום מזונות הבת, ועל אחת כמה וכמה כשהאב לא מקיים עמה זמני שהות, ונטל הגידול כולו נופל על כתפי הנתבעת.

דין והכרעה

15. כידוע, פסק דין למזונות איננו יוצר מעשה בית דין וניתן לשוב ולדון בו במידה שאירע שינוי מהותי בנסיבות בהשוואה למועד פסק הדין הקודם [ר' ע"א 363/81 פייגה נ' פייגה, פד"י לו(3) 187, 188-189 (1982)].

16. כאשר מדובר בהסכם גירושין שקיבל תוקף של פסק דין וכעת מבקש אחד הצדדים לשנותו, קבעה הפסיקה, כי יש לראות את שינוי המזונות גם בהקשר הכולל של ההגעה להסכם. וכפי שקבע כב' הנשיא שמגר בע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין (13.6.1994):

”עניין סמכות ההתערבות של בית המשפט בסכום המזונות שנקבע בהסכם מחייבת הבהרה והדרכה; בתחום המזונות רשאי בית המשפט אמנם לבחון בנסיבות ראויות את קיומו של שינוי נסיבות; אולם, כאשר מדובר על סכום מזונות שנקבע בהסכם בין ההורים, אין לשנות את המזונות על נקלה אלא אך ורק במקרים בולטים. הסכם גירושין הוא בדרך כלל בגדר הסדר של נקודות רבות שבמחלוקת ויש לבחון אותו כשלמות אחת; יש לנסות ולהקנות לו יציבות ואמינות כדי לטפח הסדרים מוסכמים בין בני זוג שנפלה ביניהם מחלוקת שאינה ניתנת ליישוב, אחרת לא יהיה ערך להסכם גירושין וכל הסכם יהיה רק בגדר שלב ביניים עד לפנייה חוזרת לבית המשפט. סיכומי של דבר, אפשר לשנות גם סכומים של דמי מזונות שהוסכם עליהם בחוזה בין ההורים, אולם בטרם יוכרע בדכך דרוש שכנוע חזק שאכן יש שינוי מהותיבנסיבות המצדיק התערבות במה שהוסכם”

17. הפסיקה הוסיפה וקבעה, כי על הטוען לשינוי בנסיבות להוכיח שינוי נסיבות מהותי, ועליו להיות כזה שלא נצפה ולא ניתן היה לצפות מראש, בעת החתימה על ההסכם וכי נטל ההוכחה מוטל על מי שמבקש לשנות את אשר נקבע בהסכם, ועליו להביא ראיות משכנעות [ע”א 381/86 אבין נ’ אבין (31.12.1986); בג”צ 4407/12 פלוני נ’ ביה”ד הרבני הגדול לערעורים, פד”י סו(1) 369 (2013), פסקה 17 – כב’ השופט עמית)].

18. ודוק, שינוי הנסיבות צריך להיות כזה שאם יישאר פסק הדין המוסכם על כנו, תהא אכיפתו בלתי צודקת [נ’ ע”א 442/83 קם נ’ קם, פד”י לח(1) 767 (1984); עמ”ש (ב”ש) 43749-05-18 ע.ב.ס נ’ ס.ב.ס (3.1.2019)].

בת מורדת- מתווה נורמטיבי

19. הפסיקה קובעת, כי ילד חייב להתנהג כלפי אביו במידת הכבוד המקובלת והראויה להורה [נע”א 66/84 למברג נ’ למברג, פד”י לח(3) 315 (1984)]. לעומת זאת, להתנהגות מרדנית של קטין שאינו מקיים את זמני השעות והקשר עם הוריו בניגוד להוראות בית המשפט, עלולות להיות השלכות לעניין המזונות, עד כדי צימצום החבות במזונות, כולה או מקצתה [נ’ ע”א 1880/94 קטן נ’ קטן, פד”י מט(1) 215 (1995); ע”א 4322/90 אדלשטיין נ’ אדלשטיין, פד”י מז(1) 289 (1991)].

20. בתמ”ש (ת”א) 29511-09-13 פלוני נ’ אלמונים (27.5.2015) ריכז כב’ השופט שילה את העקרונות והשיקולים שיש לבחון בעת הדיון בשאלת ההשפעה של ”בן מרדן” על חיוב המזונות, כדלקמן:

- א. ביטול מזונות יעשה במקרים קיצוניים ונדירים ויש לשקול תמיד חלופה מתונה יותר כגון הקטנת המזונות.
- ב. האם סרבנות הקשר נובעת אך ורק מרצונו האמיתי והעצמאי של הילד או שקיימת אשמה מצד אחד מההורים למצב זה.
- ג. האם האב נקט בכל הפעולות והמאמצים הנדרשים לצורך חידוש הקשר לרבות בפן הכלכלי כגון מימון הטיפול.
- ד. האם ביטול המזונות עלול לגרום לסיכול הסיכוי לחידוש הקשר.
- ה. מה תהיה השפעת ביטול המזונות על אפשרות קיומם הסביר של הקטינים.

נר’ גם: תמ”ש 54741/99 פלוני נ’ אלמונית (11.1.2012); ע”א 425/68 משכיל לאיתן נ’ משכיל לאיתן, פד”י כג(1) 309 (1969); ע”מ (ירושלים) 513/09 פלונית נ’ פלוני

(31.12.2009); רמ"ש (מרכז) 67214-03-18 נ' נ' (25.6.2018); רע"א 3761/10 פלוני נ' פלונית (15.7.2010).

21. לכן, למרות שהאפשרות העקרונית במקרים המתאימים להפחית או לשלול לחלוטין את מזונותיו של ילד סרבן אינה שנויה במחלוקת, הרי עד שמגיעים למסקנה כי סרבנותו של קטין מצדיקה ביטול או הפחתת המזונות הדרושים לקיומו, ראוי לנהוג בזהירות ובריסון, ואין לנקוט באמצעי כזה אלא במקרים חריגים [ר' ע"א 199/77 חריר נ' חריר, פד"י לב(1) 458 (1977); ע"א 1741/93 אזוראי נ' אזוראי (13.7.1994)].

מן הכלל אל הפרט

22. בענייננו מבקש התובע להיפטר ממזונותיה של הקטינה בטענה לפיה הקטינה "מסרבת לכל קשר עמו, אינה עונה לנסיגות ההתקשרות עמה בטלפון/ בהודעות טקסט, ואף חסמה האב מהיכולת להתקשר עמה בסלולארי שלה" (ס' 10 לכתב התביעה; ס' 10 לתצהיר התובע).

23. הסכסוך בין הצדדים הוא נדבך נוסף בסכסוך ארוך המתנהל בין הצדדים משנת 2012. למן מועד הפירוד בין הצדדים רוב ההליכים נוגעים בעיקרם לקיום חיובים כספיים, בזמן שמתקיימת מערכת יחסים בעייתית בין כל הורה לבין כל קטין הנמצא בחזקתו של ההורה האחר, באופן שהבן אינו בקשר עם אמו והקטינה אינה בקשר עם אביה, ואף אין קשר בין הקטינים בינם לבין עצמם (ר' החלטה מיום 31.1.2017 תלה"מ 4405512-16; תסקיר מיום 30.1.2018 שם נכתב בעמ' 2: "...ההורים מביעים דאגה רבה בכל הנוגע לקשר בין האחים. לדאבוננו דאגה זו עולה אף יותר מאשר הם מביעים דאגה בנוגע לנתק של כל אחד מהילדים עם ההורה השני").

24. כל אחד מהצדדים מנסה להציג את משנהו כמי שאשם בנתק בין הקטינה לבין אביה, וכפי שסיכמה זאת עו"ס לסדרי דין בתסקיר מיום 25.9.2017 תמ"ש 23059-06-16: "האב טוען שהאם מסיתה את הבת, האם טוענת שהאב מוותר על הקשר עם הבת" (שם, עמ' 1).

25. למעשה שני ההורים אחראים בדרכם להיווצרות נתק בקשר בין הקטינה לאביה.

כך, התובע הכשיר את הקרקע לנתק ממנו את צמצם את זמני השהות של הקטינה אצלו (ס' 7 להסכם הגירושין), ובכך הגביר את חוסר הביטחון שלה בקשר עמו וגרם לה לתסכול. בעניין זה ראו תסקיר מיום 27.4.2017 תלה"מ 44055-12-16 עמ' 6: "האב להערכתו מעביר לק' מסר מבולבל. הוא חוזר ואומר כי הוא אוהב אותה... יחד עם זאת לדבריה לעתים אינו מגיע לקחת אותה וכאשר האם מבקשת שינוי בהסדרים בגלל נסיבות החיים, האב אינו מוכן לכך... נוקשות זו של האב מתפרשת אצל ק' כחוסר רצון של האב להיפגש עמה", ובעמ' 9: "האב אינו עומד בהסדרי השהות הקודמים, עם הבת, מצב זה גורם לתסכול רב אצלה" וראו גם עמ' 5, ש' 12-21.

כך, האם העבירה לקטינה מסרים סותרים ומבלבלים לגבי האב שגרמו לקטינה "לתחושות חרדה ופחד מכל הקשור לקשר עם האב ועם אחיה ב'" (עמ' 6 לתסקיר מיום 27.4.2017 תלה"מ 44055-12-16).

26. בהתנהגותם זו שני ההורים, כל אחד בדרכו, העביר מסר שאינו מעודד את הקשר בין לבין אביה.

27. לאור האמור לעיל, רובצת אשמה לא מבוטלת לסרבנות הקשר על האב, ואין אפשרות לומר שהכל בא בגלל הבת.

28. למרבה הצער, איש מהצדדים לא לקח אחריות ולא פעל לתקן את המצב שנוצר, חרף הסכנה לנזק פסיכולוגי לקטינה מהיעדר קשר עם האב.

כך, התובע מתאר את הנתבעת כ"אשה מסוכנת" (עמ' 6, ש' 1-2) אשר מחבלת בקשר בינו לבין הקטינה: "(ו) עושה דווקא שלא אראה את הבת שלי גם... זה עושה נזק לילדים, לילדה בעיקר" (עמ' 6, ש' 29-30), ומתאר את הקטינה כמי שנתונה ל"שטיפת מוח של האם" (עמ' 4, ש' 20-21) ומגיבה כלפיו באופן שאינו אופייני לה המתבטא, למשל, בכך שלא מגיבה להודעות מסרונים ששלח, ואף חוסמת אותו במכשיר הטלפון הנייד (עמ' 4, ש' 6-7); או, למשל, אינה משיבה בעצמה להודעותיו אלא: "כל התשובות לא ק' כותבת. גרושתי כותבת. אני מכיר את הבת שלי. היא לא כותבת ברמה הזו" (עמ' 7, ש' 31-33); וגם, למשל, לא מגיעה לזמני השעות אצלו למרות ש"אני מחכה על סף הבית שלה שעות והיא לא רוצה לבוא" (עמ' 4, ש' 18-19), ואף בורחת ממנו כשהגיע לביה"ס שלה (עמ' 4, ש' 31). אף על פי כן, התובע אשר לדבריו הוא רוצה בקשר "כל הזמן" (עמ' 10, ש' 35), אפילו לא הקדים מאמץ סביר ולא נקט בכל פעולה על מנת להפסיק את המצב ולמנוע התהוות של נתק בקשר (עמ' 6, ש' 20-21, 34), לדבריו כי "בכוח זה לא עוזר... אני לא רוצה בכוח" (עמ' 4, ש' 6-14; עמ' 5, ש' 1). יוער, בהקשר זה, כי בהודעות ששלח התובע לקטינה אין הצעה אמיתית מצדו למפגש עמה להבדיל מ"גלגול" של היוזמה והאחריות ליצירת הקשר לפתחה של הקטינה. בעניין זה ראו, למשל, הודעת מסרון מיום 18.4.2017 עמ' 108 לתצהיר התובע: "אבל תזכרי אם את רוצה לראות אותי הדלת שלי פתוחה 24/7"; ובהמשך עמ' 112 לתצהיר התובע: "תגידי לי מתי ואני אבוא לקחת אותך". לעומת זאת, אצה דרכו של התובע להגיש התביעה לביטול החיוב במזונותיה של הקטינה, וכאשר נקרתה בדרכו הצעתם של שירותי הרווחה: "שהאב יהיה שותף בתהליך הטיפול של הבת ומציעים להיות במעקב ולדווח גם על המסגרת הטיפולית שלה, במידה וביהמ"ש יראה לנכון לתת לנו סמכות גם לעניין זה" (תסקיר מיום 18.3.2018 תלה"מ 23059-06-16), הוא לא קפץ על ההזדמנות.

כך, הנתבעת טוענת שהקשר של הקטינה עם אביה חשוב לה, אינה פועלת אקטיבית לאכוף את זמני השעות אלא רק מסתפקת בכך שהיא: "מעודדת את הילדה ואומרת לה שנמצא את הפתרון ובבוא יום מן הימים הוא יבין שהוא לא יכול להתנהל בצורה כזאת וימצא זמן בשבילך" (עמ' 28, ש' 14-16), ובהמשך (עמ' 39, ש' 13-15): "רציתי שכב' השופטת תשמע את הילדה ואת הדברים שהיא עוברת ועם כל מה שהיא תספר אולי בזכות זה ביהמ"ש יראה את ההתנהלות של אבא שלה מולה ולהעמיד סנקציות ויסדר את הסדרי הראיה".

29. הנה כי כן, שני ההורים, ובמיוחד האב, לא עשה מאמץ כלשהו לחידוש הקשר.

30. המסר עדיין לא נקלט במלואו אצל הקטינה. ולראיה, הקטינה מלכתחילה הייתה מעוניינת בקשר עם אביה: "ק' אוהבת את אביה ורוצה להיות בקשר קרוב עמו" (עמ' 6 תסקיר מיום 27.4.2017), והיא שמחה על המפגש עמו אף לאחר הנתק הממושך ביניהם: "את שמחה שאני בא? ואגב מי יהיה שם. מאוד שמח (הטעות במקור- ס.א) שאתה בא ושאלתי את אמא שלי והיא אמרה שאף אחד" (נ/1- הודעת מסרון מיום 17.12.2018 שעות 17:51-19:51).

19: 52; עמ' 6, ש' 23-24, 28). אמנם, היום הקטינה כבר מאוכזבת, ובעצמה כתבה לתובע: "יש לי דבר אחד להגיד לך יש לי חברות ששהורים שלהם גרושים. ואבא שלהם שהלואאי ואתה הייתה (הטעות במקור- ס.א) מתנהג חצי ממה שהם מתנהגים. כל מה שרציתי ממך זה חום ואהבה וכל מה שאתה דאגת לעשות זה לדחות אותי ולהגיד לי שאתה לא יכול שאני יבוא אלייך" (נ/2- הודעת מסרון מיום 7.5.2019 שעה 15:49). עם זאת, היא עודנה מעוניינת בקשר עם אביה. ולראיה, תסקיר מיום 7.2.2019 שם הובאה עמדתה של הקטינה "היא מעוניינת בקשר איתו, אך בחוויתה הוא יוצר את הנתק כלפיה" (עמ' 1), מהתרשמות ועדת התסקירים לפיה מאבק הגירושין חריף ומנהל בעוצמות גבוהות, אך יש הבדל בין תגובות הקטינים לקונפליקט ההורי: "ק' הציגה עצמה כבתם של שני ההורים וכאחות של ב', בעוד ב' הציג עצמו כבנו של האב ואחיה של ק'" (תמ"ש 23059-06-16; ר' גס: עמ' 39, ש' 13-17). ולראיה נוספת, דבריו של התובע שבעצמו משוכנע ש"יום אחד היא תבוא להתקשר אלי ולהיות איתי בקשר אבל לא בכוח. מיליארד אחוז. זה לפי הזמן" (עמ' 9, ש' 22-23).

31. זאת ועוד. סכום המזונות נקבע, בהסכמה, עפ"י רמת החיים הגבוהה אליה הורגלה הקטינה (עמ' 16, ש' 33-35; סעיף 12 להסכם הגירושין; סעיף 6 לתצהיר הנתבעת) ועל דמי המזונות מתווספות הוצאות נלוות של הקטינה, ולשיטתו של התובע מדובר בהוצאות "...כדוגמת חוגים, טיפולי שיניים, שיעורים פרטיים, טיפולים פסיכולוגיים בגינם מתווסף סך חודשי נוסף של אלפי שקלים" (סעיף 17 לתצהיר התובע). כפי שאראה להלן, ידה של הנתבעת אינה משגת ליתן לקטינה את צרכיה המלאים, ללא דמי המזונות. לפיכך, ביטול המזונות עלול להביא להעמיד את הקטינה במצוקה כלכלית, מבלי שיהיה בכך תמריץ כלכלי לחידוש הקשר, שהרי האב עצמו מעולם לא ביקש לחדש את הקשר, ואף בכך יש להעצים עוד יותר את תחושת הפגיעה והדחייה אצל הקטינה, שכן האחריות ההורית היחידה שהתובע לוקח על עצמו כלפיה היא חיוב המזונות.

32. לאור כל האמור לעיל, כאשר יש לאב אפילו חלק בכך שזמני השהות לא מתקיימים, והוא אף אינו עושה מאמץ כלשהו לחדש את הקשר, הוא אינו יכול לבקש לפטור עצמו ממזונותיה של הבת, ואני דוחה את טענתו של האב לביטול החיוב במזונותיה של הקטינה בשל היותה בת מורדת.

33. לאחר שהתשתית הראייתית נפרשה בפניי ולא מצאתי כי הוכח שהאחריות למרדנותה של הקטינה נופלת על כתפיה הצרות, לא ראיתי צורך לשמוע את קולה של הקטינה על מנת לבחון את טענותיו של התובע, כפי שביקשה הנתבעת (בקשה מס' 6).

מצבם הכלכלי של הצדדים

34. לגרסתו של התובע הכנסתו מעמלות שיווק מגיעה כדי סך של 30,000 ₪ לחודש, ואין לו בארץ שום נכס מקרקעין ואו אחר; הוא מתגורר בשכירות ונושא בכל הוצאות הקטין, לרבות בהוצאותיו שלו, כך שאין בידו כל הכנסה פנויה (ר' סעיף 16 לכתב התביעה; סעיף 20 לתצהיר). בחקירה נגדית התפתחה גרסתו של התובע, ולפיה הכנסתו החודשית פחתה, והיא עומדת כעת ע"ס של 2,000 אירו בלבד (עמ' 12, ש' 1-6; עמ' 13, ש' 4) בגלל ש"אני מגדל את הילד שהוא 16 ואני בתור אבא רציתי קודם כל את הילד ואחר כך את הביזנס בגלל זה אני לא יכול היום לשלם יותר" (עמ' 12, ש' 7-9) ובגלל מצב השוק: "נגמר, המצב על הפנים, גם באירופה, זה המצב" (עמ' 12, ש' 15), ובהמשך: "זה קרה עכשיו, מה לעשות, יש אנשים שעולים ויש ירידות" (עמ' 15, ש' 28). לעומת זאת, לטענתו של התובע, יש

לנתבעת הכנסות לא מבוטלות מעבודה, משכ"ד, מהמזונות ומהכנסה נוספת של בן זוג המתגורר עמה ומשלם את כל הוצאותיה, כך שמלוא הכנסותיה פנויות בעבורה (סעיף 20 לתצהיר).

35. מנגד, לגרסתה של הנתבעת מדובר בתובע "עשיר ביותר" (סעיף 3 לתצהיר), בעל עסקים חובקי עולם, וטענתו כי הוא משתכר 30,000 ₪ בחודש היא הבל הבלים ו"זו אולי הכנסתו היומית, וזאת ביום רע", והוא מציג מצג שווא של מסכנות ומסתיר את הונו האדיר בחו"ל (סעיפים 59-60 לתצהיר הנתבעת); בהסכם הגירושין התחייב התובע לשלם לנתבעת סכום איזון כולל המהווה תשלום מראש של דמי המדור, ועל כן גם אם היא מתגוררת עם מאן דהוא, אין בכך כדי להוות עילה לשינוי של דמי המזונות (סעיף 40 לכתב התביעה); אין רלוונטיות להכנסתה של הנתבעת מקום שנקבעו דמי מזונות בהסכם שאושר וקיבל תוקף של פסק דין (סעיף 45 לכתב ההגנה).

36. בסעיף 12 להסכם הגירושין הצהירו הצדדים כי: "לקחו בחשבון את כל השיקולים הרלוונטיים לצורך קביעת המזונות תוך ראייה מפוכחת ואחראית של צרכי הילדים בהווה ולעתיד לבוא, מחד גיסא, ושל כלל שינויי הנסיבות העלולים/ עשויים להתרחש בעתיד, מאידך גיסא. הצדדים מונעים מעצמם כל טענה לשינוי דמי המזונות הקבועים בהסכם זה ומבלי לגרוע מן האמור, מוסכם ומוצהר כי הולדת ילדים נוספים למי מהצדדים ו/או שינויים בהכנסותיהם ו/או ברכושם, לא יהוו שינוי נסיבות המצדיק שינוי מזונות הילדים לכאן או לכאן. האמור בסעיף זה יפורש בפרשנות הרחבה ביותר וכל ספק יפעל לחובת הצד המבקש את שינוי דמי המזונות. ... (ר' גם סעיף 4 להסכם הפשרה). גם במעמד אישור הסכם הגירושין הצהירו הצדדים: "הובהר לנו כי האמור בסעיף 12 כפוף לבדיקה ולבחינה של בית המשפט בעתיד ככל שיהיה צורך בכך" (עמ' 19, ש' 10 תמ"ש 12-10-31755).

37. לאחר בדיקת התשתית הראייתית מצאתי כי לא חל שינוי נסיבות מהותי לא בהיבט של ירידה ביכולתו הכלכלית של התובע ולא בהיבט של יכולתה הכלכלית של הנתבעת, ואפרט.

38. **לגבי הירידה ביכולתו הכלכלית של התובע** - יוצא מדבריו של התובע כי לכל הפחות עבד עם חברות ואנשים בחו"ל (עמ' 17, ש' 20, 22; עמ' 19, ש' 32; ר' גם פרוטוקול מיום 14.1.2018 תמ"ש 31883-07-16 עמ' 14, ש' 1-5; עמ' 15, ש' 6; עמ' 16, ש' 34). לגרסתו, במועד הגשת התביעה והתצהיר הייתה לו הכנסה בסך של 30,000 ₪ לחודש (עמ' 12, ש' 33; עמ' 13, ש' 8), ואילו בחקירתו הנגדית עלתה לראשונה הטענה לשינוי דרסטי ביכולתו הכלכלית: "זה כמו בבורסה, היום ככה והיום (צ"ל מחר- ס.א) ככה" (עמ' 16, ש' 21), ובהמשך: "הרווחתי הרבה כסף אבל היום המצב נגמר, מה לעשות? קורה" (עמ' 17, ש' 5).

39. אין אפשרות לקבל טענה זו של התובע מהטעמים הבאים:

ראשית, התובע בחר לכתחילה להביא תמונה חלקית וחסרה לגבי יכולתו הכלכלית- התובע לא החליט האם הגדרת עיסוקו הינה כשכיר של חברה באפריקה (עמ' 17, ש' 20-22; עמ' 18, ש' 10-3, 15) או כעצמאי (עמ' 26, ש' 4-5); לא הגיש אסמכתא כלשהי על הכנסה כשכיר- כספים בסך של 2,000 אירו בחודש שלכאורה מקבל כהכנסה בישראל ומועברים אליו באמצעות ווסטרן יוניון (עמ' 12, ש' 29; עמ' 25, ש' 9-14, 35; עמ' 26, ש' 11, 18) או על הכנסה כעצמאי.

שנית, בהליך אחר בין הצדדים טען התובע כי בעיסוקו: "יש עליות ויש ירידות. יש גלים. יש בסיס פלוס 15%" (עמ' 17, ש' 3-4 תמ"ש 31883-07-16) ואילו כעת טען: "היה לי בסיס, היום אין לי" (עמ' 12, ש' 21). יש להניח, כי במקרה של שינוי כלכלי דרסטי כזה, היה התובע פונה בבקשה מתאימה על מנת להביא את תמונת המצב הנכונה לבית המשפט; ודבריו של התובע לפיהם לא קיבל הנחייה משפטית להביא ראיות לגבי גריעת יכולתו הכלכלית, אינם מתקבלים על הדעת ואינם מהימנים עליו (עמ' 12, ש' 27-31):

י"ש: למה לא הצגת לביהמ"ש אסמכתא שאתה מקבל 30,000 ₪ כמו שאתה טוען?
ת: זה היה לפני 30,000 ₪, עכשיו זה נגמר. ...
ש: אבל למה עוה"ד לא אמר לך שאתה צריך להציג ראיות לגבי כמה שאתה מרוויח?
ת: לא".

שלישית, אף בהנחה שהתובע לא קיבל מבא כוחו הנחייה להביא את המסמכים, יש לצפות שהיה קופץ על הצעתו של ב"כ הנתבעת להביא את המסמכים כעת, אך תגובתו של התובע הייתה אחרת למרות שהוא מבין שיש חשיבות למצב הנוכחי (עמ' 13, ש' 33-עמ' 14, ש' 5):
י"ש: אנחנו בתיק מזונות צריך לבחון, אז תסביר למה אותו ספק לא פונה לאדידס?

ת: הוא לא יכול, לי יש זכות, יש לי חוזה מול אדידס.
ש: כמה שווה החוזה?
ת: עכשיו זה פיפס, לפני זה היה שווה הרבה.
ש: אתה מוכן להגיש את החוזים, לא, זה היה אדידס. לפני.
ש: אז אתה מסרב להציג לביהמ"ש את ההסכמים עם אדידס?
ת: לא נראה לי, בשביל מה? זה היה, נגמר, זה זה פאסה. מה שחשוב זה היום".

כידוע, הפסיקה קבעה, כי הימנעותו של בעל דין מהבאת ראיה היכולה לתמוך בגרסתו תפעל לרעתו, או לפחות תפגע במהימנות גרסתו [ר' ע"א 8151/98 שטרנברג נ' צ'צ'יק, פד"י נו(1) 539 (2001); ע"א 2275/90 לימה, חב' ישראלית לתעשיות כימיות בע"מ נ' רזנברג, פד"י מז(2) 605 (1993)].

40. זאת ועוד. בחקירתו הנגדית טען התובע כי בני המשפחה עוזרים לו (עמ' 11, ש' 30), ואחותו אף משלמת עבורו את דמי המזונות: "כל מה שאתם מקבלים מזונות זה בא מאחותי" (עמ' 24, ש' 11-12) ומעבירה את הכספים בהעברה בנקאית כל חודש (עמ' 24, ש' 26; עמ' 25, ש' 2). ברם, טענתו של התובע לא נתמכה באסמכתא כלשהי, ואף אינה מתיישבת עם אסמכתאות בנקאיות של הנתבעת בהן לא רואים העברות מחו"ל (נ/4), והתובע אף לא ביקש צו לגילוי מסמכים על חשבון מט"ח של הנתבעת (עמ' 5, ש' 3).

41. לעומת זאת, מתברר מחומר הראיות כי התובע מנהל אורח חיים לגביו רב הנסתר על הגלוי. מחד, לגרסתו של התובע הוא אינו יוצא מהארץ כבר במשך שנים (עמ' 11, ש' 21-25; עמ' 25, ש' 8; ר' גם פרוטוקול מיום 14.1.2018 תמ"ש 31883-07-16 עמ' 8, ש' 3); הוא מקבל 2,000 אירו על עבודתו, אשר מועברים לו באמצעות שירות של ווסטרן יוניון (עמ' 12, ש' 26, 29) ואותם הוא ממיר בצ'יינג או בדואר (עמ' 14, ש' 31-34); לטענתו, אין לו רכוש כלשהו הרשום על שמו, בארץ או בחו"ל (עמ' 16, ש' 14-17; עמ' 18, ש' 20-24) למרות שבהליך קודם יצא

מחקירתו הנגדית שיש לו כספים בחו"ל אותם הוא מסרב לחשוף, ואין בנמצא טענה לפיה כילה את מקורותיו (פרוטוקול מיום 14.1.2018 תמ"ש 31883-07-16 עמ' 17, ש' 33; עמ' 18, ש' 4); אין לו חשבון בנק בארץ (עמ' 12, ש' 23), ובני משפחה לא ידועים משלמים עבורו את הוצאותיו (עמ' 24, ש' 22-18; ר' גם פרוטוקול מיום 16.1.2018 תמ"ש 31883-07-16 עמ' 35, ש' 26); הוא מתנהל רק במזומן (עמ' 16, ש' 7).

מאידך, התובע מנהל אורח חיים שאינו תואם מצב של הכנסה בסך של 2,000 אירו בחודש בלבד. כך, למשל, הוא מתגורר בשכירות ברח' ... בצפון ת"א בעלות חודשית בסך של 6,500 ₪ (עמ' 1, ש' 1), ולא הוגש הסכם שכירות אשר לדבריו של התובע הוא: "לא על השם שלי, זה לא מותר לי, זה על שם המשפחה" (עמ' 16, ש' 3). או, למשל, מתגוררות עם התובע בדירה השכורה שתי נפשות נוספות- הקטין ובת זוג של התובע, סטודנטית- והיא לא נדרשת להשתתף בהוצאות המחיה (עמ' 23, ש' 5) על אף שלטענתו של התובע לאחר תשלום שכה"ד נותרת בידו הכנסה מצומצמת ביותר בסך של 2,000 - 1,500 ₪ ליתר הוצאות המחיה (סעיף 26 לסיכומים). או, למשל, התובע החתים את בת זוגו מזה שלוש שנים על הסכם ממון (עמ' 22, ש' 31; עמ' 23, ש' 5, 22), וזאת למרות שלגרסתו אין לו רכוש כלשהו. או, למשל, הקטין שצרכיו נאמדו ע"י הצדדים בסך של 5,000 ₪ לחודש, ממותג מכף רגל ועד ראש (עמ' 37, ש' 16-18): "...ילד שמגיע ממותג, דולצ'ה גבאנה, זה רק מעיד שמבריאן הוא לא הוריד את רמת החיים ודאג להביא לו את רמת החיים שהרגיל אליה" (ר' גם עמ' 15, ש' 18-19).

42. בעניינינו נראה, אפוא, שהתובע מצא את הדרך לנהל את עסקיו בלי לצאת מהארץ, ובעצמו אישר שהדבר אפשרי: "יש אנשים שלא צריכים להיות בחו"ל, רק בטלפון, עושים טרייד מרקט" (עמ' 12, ש' 11), ואף בעצמו פעל כך (עמ' 12, ש' 17).

43. לאור האמור לעיל מצאתי כי לא הוכח שינוי כלשהו ביכולתו הכלכלית של התובע, ולפיכך אני דוחה את טענתו של התובע בעניין זה.

44. **לגבי יכולתה הכלכלית של הנתבעת** – בחקירתה הנגדית של הנתבעת התברר כי הכנסתה מכל המקורות מסתכמת בסך של 17,000 ₪ בחודש, אך זאת בהנחה שהתובע משלם את דמי המזונות (עמ' 37, ש' 31). ואולם, התברר מחומר הראיות, כי מדובר בתובע שאינו מקפיד לשלם את דמי המזונות במועדם וכסדרם (עמ' 38, ש' 6, 13, 15; עמ' 40, ש' 20).

45. אף בהנחה שדמי המזונות משולמים כסדרם, יש לנתבעת הוצאה של שכירות (7,500 ₪ לחודש- עמ' 37, ש' 33) והוצאות לצרכים של הקטינה שהצדדים בעצמם העריכו בסך של 5,000 ₪, מעבר להוצאת המדור (סעיף 12 להסכם הגירושין), ומבלי שהוכח כל שינוי בהם, ולדבריה של הנתבעת היא מוציאה על הקטינה אפילו יותר (6,500 ₪ בחודש – עמ' 37, ש' 11).

46. בנוסף, לא נסתרה גרסתה של הנתבעת לפיה היא אינה מתגוררת עם בן זוג (עמ' 33, ש' 26-23).

47. משכך, אפילו הייתי מניחה לטובתו של התובע כי יכולתה הכלכלית של הנתבעת היא כפי טענתו, עדיין פערי היכולות הכלכלית נוטים במובהק לטובתו של התובע שלא הוכיח, כאמור, כי יכולתו הכלכלית פחתה מסך של 30,000 ₪ בחודש.

48. הנה כי כן, נמצא, שאין שינוי ביכולות הכלכליות של הצדדים, ואף אין שינוי, וממילא לא נטען אחרת, בצרכים ובהוצאות של הקטינה.

הלכת בע"מ 919/15 ועקרון השוויון

49. בעמ"ש 62263-10-17 (מרכז) ע.ל. נ' ס.ק. (17.9.2018) נקבע, כי בכל הקשור לשינוי שיעור מזונות שהוסכם בהסכם גירושין כולל שקיבל תוקף של פסק דין חלוט לפני 19.7.2017 (המועד בו ניתן פסק הדין בבע"מ 919/15), יש לנקוט בדרך ביניים שעיקרה הוא בחינה "בצורה מקלה יותר ופחות קפדנית" של קיומו של שינוי הנסיבות במקביל לבחינת תום לבו של המבקש בעצם הגשת הבקשה, וכי אך ורק אם יוכח שינוי נסיבות עובדתי שיש בו להצדיק את שינוי שיעור המזונות יידרש ביהמ"ש לבחינת שיעור המזונות ובכלל זה יבחן את השלכותיה של הלכת בע"מ 919/15 על שיעורם.

50. בענייננו, תום לבו של התובע סביב התנהלותו בעניין מעברו של הקטין לחזקתו והנתק המתמשך בקשר בין הקטין לאמו אינה נקיה מספקות, אבאר.

51. כאמור, הקטין נמצא בחזקתו של התובע, והוא מסרב בתוקף לכל קשר עם אמו.

בחוות הדעת של גב' הדרה בר, מומחית מטעם בהמ"ש (להלן – "המומחית"), מיום 2.1.17 הובאה התרשמותה לפיה הקטין "נמצא במצב של סרבנות קשה ביחס לאמו... מזוהה לחלוטין עם אביו, עם עמדתו של אביו ביחס לאמו... לוקח חלק במאבק בין אמו לאביו, והוא לוקח את הצד של האב"; ומצבו הוא "תוצאה של דברים שקרו במציאות הקשה בין האם לבנה, בהזדהות עם האב ובמסר כפול רב עוצמה שמעביר האב לבריאתו שבו מן הצד האחד הוא משתף אותו במאבקו באם ובעמדותיו כלפיה וחושף אותו למידע שאין לחופשו ומן הצד השני מנסה לשכנעו שיפגוש את אמו". בתשובות לשאלות הבהרה ציינה גב' בר, כי לקטין יש גם עניינים משלו ביחסיו עם הוריו מעבר למאבקים בין השניים (תשובה מס' 16).

בחוות דעתה ציינה המומחית, שמדובר בתובע שמעביר מסר כפול לקטין ביחס לאמו, ולמרות שהייתה לאב סמכות על הקטין הוא לא הפעיל אותה באופן שיגרום לחידוש הקשר (ר' עמ' 4 לחוות דעת גב' הדרה בר). בתסקירי שירותי הרווחה צוין, כי התובע לא עשה כל שביכולתו על מנת ליתן לקטין טיפול ולהציב גבול ללא פשרות שהקטין חייב ללכת לטיפול, למרות שהבין את חומרת המצב, והתרשמות שירותי הרווחה הייתה "מפער אצל האב בין רמת ההצהרה הרשמית בה אומר שמעוניין ומבין שב' זקוק לטיפול, לבין העובדה שבפועל לא התקיים טיפול. התרשמנו שבמקומות בהם ברור לאב שב' צריך לתפקד, הוא מוצא דרכים להטיל על הבן מרות ומורא, ואכן הבן מתפקד במסגרת ביה"ס" (ר' עמ' 2 לתסקיר מיום 30.1.2018); מתובע שלא הפנים את המצוקה בה נתון הקטין הנמצא בנתק מאמו "במידה רבה המוטיבציה של הבן לטיפול רגשי קשורה בהפנמתו של האב את תפיסתנו – במידה והאב יקבל זאת, הוא יוכל להציב בפני הבן את חשיבות ונחיצות הטיפול ולגייסו" (עמ' 1 לתסקיר מיום 18.4.2018), ומתובע שאף סבור "שלאור ההתנגדות הקשה שחוותה מטעם בריאן בהבאתו לטיפול ובהשוואה לתפקודו החיובי בשלל תחומי חייו, הוא חושב שיש צורך לעזוב את ב' ולאפשר לו להתמודד בעצמו בקצב שלו" (עמ' 1 לתסקיר מיום 29.11.2018).

52. משכך, כאשר לתובע יש יד ורגל במצבו של הקטין, אין לומר עליו שהוא תם לב לגבי הנסיבות בהן מצא הקטין עצמו בחזקתו וניתק את הקשר עם אימו, ואין מקום לאפשר לתובע להוסיף ולהיבנות מהמצב שנוצר (כבר בוטלו מזונות הקטין – פסק דין מיום 1.11.2018 תלה"מ 44055-12-16), ולנסות לבטל גם את המזונות של הקטינה כי נוצרה, לכאורה, משמורת מחולקת. כאן המקום להזכיר, כי סוגיית משמורת הקטין טרם הוכרעה וכי ההלכה בבע"מ 919/15

עוסקת בסיטואציה של הורים יהודים אשר חולקים את זמני השהות של הקטינים באופן שווה, וההכנסות של שניהם הן בסכומים דומים, וכאמור אין זה המצב בענייננו.

53. במצב דברים כזה אין לקבל את הטענה כי עמידתה של הנתבעת על קיומו של ההסכם שקיבל תוקף של פסק דין אינה הוגנת, ולא ראוי הניסיון "לתפוס" את הנתבעת באמירתה לגבי הוצאותיו של קטין שהיא לא בקשר עמו כבר שלוש שנים.

54. זאת ועוד. הגישה בפסיקה הינה, כי אין בפסק דין שניתן בבע"מ 919/15 כדי להוות לבדו שינוי נסיבות מהותי המצדיק שינוי חוב במזונות שנקבעו בהסכם גירושין, ואך ורק אם יוכח שינוי נסיבות עובדתי שיש בו להצדיק את שינוי שיעור המזונות יידרש בית המשפט לבחינת שיעור המזונות ובכלל זה יבחן את השלכותיה של הלכת 919/15 על שיעורם [ר' עמ"ש (מרכז) 62263-10-17 ע.ל נ' ט.ק (17.9.2018)]. ברם, המקרה בו עסקינן אינו המקרה המתאים. אמנם, בעבר שילם התובע מזונות על שני ילדים שהיו בחזקתה של הנתבעת, ואילו כיום הקטין נמצא בחזקתו מבלי שהאם נושאת בהוצאותיו בכלל. אולם, במקרה זה מראש נשא התובע במזונות שני הילדים, והיום הוא "נפטר" מתשלום מזונות הקטין במישרין לנתבעת. לפיכך, כלפי הבת לא צריך לחול כל שינוי.

סוף דבר

55. לאור כל האמור לעיל אני קובעת כדלקמן:
א. התביעה נדחית.

ב. התובע ישלם לנתבעת הוצאות משפט בסך של 15,000 ₪. הסכום ישולם בתוך 30 יום אחרת ישא ריבית והפרשי הצמדה כחוק ממועד החיוב ועד מועד התשלום בפועל.

ג. המזכירות תשלח את פסק הדין ותסגור את התיק.

ניתן היום, כ"א טבת תש"פ, 18 ינואר 2020, בהעדר הצדדים.

סגלית אופק, שופטת